

7. Лойко В.В. Шляхи збільшення обсягу прибутку та підвищення дієвості управління прибутком промислового підприємства в сучасних умовах господарювання / В.В. Лойко, Є.С. Несенюк // Міжнародний науковий вісник (International Scientific Journal). – 2015. – № 7. – С. 89.
8. Мельник О.В. Актуальні питання прибутковості підприємства та шляхи її збільшення / О.В. Мельник, Ю.Ю. Холодач // Вісник Нац. техн. ун-ту «ХПІ»: зб. наук. пр. Темат. вип.: Технічний прогрес і ефективність виробництва. – Харків: НТУ «ХПІ». – 2015. – № 25 (1134). – С. 123–126.
9. Романова Т.В. Чинники, що впливають на збільшення прибутку підприємств України в сучасних умовах / Т.В. Романова, Є.О. Даровський // Ефективна економіка. – 2015. – № 4. – 13 с.
10. Чигринська О.С., Власюк Т.М. Теорія економічного аналізу: Навч. посіб. – К.: Центр навчальної літератури, 2012. – 100 с.
11. Шляга О.В. Прибуток та рентабельність як показники ефективності виробництва / О.В. Шляга, Л.І. Шипуля // Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. – 2014. – № 8. – С. 75.
12. Офіційний сайт Державної служби статистики України. – [Електронний ресурс] // Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua.

Анотація. В статті освітлено економічне содержание категорій «доходність» і «рентабельність»; продемонстровано сучасні тенденції обсягів рівня рентабельності і убиточних підприємств в Україні. Основною ідеєю статті є пошук сучасних методів планування рівня рентабельності вітчизняних підприємств. Тема ефективного управління доходністю підприємства є важливою складовою успішної діяльності і набуває актуальності при сучасному економічному розвитку України. Якісний механізм управління прибутком забезпечує високий рівень рентабельності і розвитку підприємства.

Ключевые слова: прибутковість, рентабельність, рівень, фактори, методи планування.

Summary. The article covers the economic content of the categories "profitability"; demonstrated current trends in the level of profitability and loss-making enterprises in Ukraine. The main idea of the article is the search for modern methods of planning the level of profitability of domestic enterprises. The theme of effective management of profitability of an enterprise is an important part of successful activity and becomes actuality in contemporary economic development of Ukraine. A high-quality revenue management mechanism provides a high level of profitability and enterprise development.

Key words: profitability, level, factors, planning methods.

УДК 330.15:338.432:631.11

Кустрич Л. О.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту*

Уманського національного університету садівництва

Kustrich L. O.

PhD (Economics),

*Associate Professor Department of Management
Uman National University of Horticulture*

УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЮ ЕФЕКТИВНІСТЮ ВИКОРИСТАННЯ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

MANAGEMENT OF THE SOCIAL AND ECONOMIC EFFICIENCY BY USING RESOURCE POTENTIAL OF AGRICULTURAL ENTERPRISES

Анотація. У статті проведено теоретико-практичний аналіз деяких аспектів управління соціально-економічною ефективністю використання ресурсного потенціалу сільськогосподарських підприємств. Установлено, що для оптимізації системи управління соціально-економічною ефективністю ресурсного потенціалу сільськогосподарського виробництва доцільно використовувати спеціально розроблені моделі лінійного програмування, в рішеннях яких знаходять діалектичну єдність оптимальні варіанти планів виробництва та використання ресурсного потенціалу.

Ключові слова: управління, ресурс, потенціал, соціально-економічна ефективність, сільське господарство, підприємство.

Постановка проблеми. На сучасному етапі функціонування вітчизняного сільськогосподарського сектора продовжують залишатися невирішеними питання ефективного використання ресурсного потенціалу у сфері

сільськогосподарського виробництва, виходячи з принципів моделі постіндустріального інформаційного суспільства. У зв'язку з цим особливо актуальним є дослідження питання щодо методики управління соціально-економіч-

ною ефективністю використання ресурсного потенціалу сільськогосподарських підприємств, що здатна задовольняти сучасні потреби сільгоспвиробників. Важливість і актуальність наукового вирішення вказаної проблеми зумовили вибір теми, мету та завдання дослідження.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженням питання формування системи управління ресурсним потенціалом займалися такі науковці-економісти, як І.І. Вініченко [2], О.М. Вишневецька [1], Д. Колліс [9], Д. Крисанов [8], В.І. Павлов [7], С.О. Лукін [7], О. Попова [8], В. Прадун [8], Н. Скурська [8], Ю.О. Сорока [2], В. Трегобчук [8], А. Юзефович [8] та інші.

Система ресурсного забезпечення сільськогосподарського сектору ґрунтовно висвітлена в економічній літературі, зокрема в наукових працях Р.К. Бельмехова [3], С. Гове [12], Е.Н. Захарової [3], Ю.О. Капітанець [4], О.Г. Осауленко [6], Р. Отман [5], Дж. Пісано [11], Д. Тііс [11], Д. Сірмона [12–13], Н. Шиана [5], А. Шуєна [12], М. Хітт [12–13] та ін. Проте окремі аспекти управління соціальною та економічною ефективністю сільськогосподарських підприємств висвітлені ще недостатньо. Наявні наукові розробки не містять обґрунтованих рекомендацій, що практично реалізуються у процесі розвитку та підвищення ефективності управління ресурсним потенціалом та формування складників системи управління ресурсним потенціалом сільськогосподарських підприємств.

Метою статті є аналіз та обґрунтування методик та шляхів управління соціально-економічною ефективністю використання ресурсного потенціалу сільськогосподарських підприємств.

Вклад основного матеріалу. Криза ринкових відносин в Україні визначає зміну поглядів на механізми господарювання та характер управління сільськогосподарським виробництвом. Оскільки зовнішнє середовище постійно змінюється й ускладнюється, то система управління ресурсним потенціалом сільськогосподарського сектору економіки має набути нових якостей, розширюючи свої можливості. Ринок ставить підприємства сільськогосподарського сектору у принципово нові відносини з державними організаціями, з виробничими й іншими контрагентами, із працівниками стосовно формування та використання ресурсного потенціалу. Зміни ділового середовища вітчизняних підприємств пов'язані з розвитком конкуренції, інформаційних технологій, з глобалізацією бізнесу та з іншими чинниками та зумовлюють необхідність застосування системи управління ресурсним потенціалом, націленого на ефективне використання обмежених ресурсів.

Сучасне сільське господарство є складною багатокомпонентною системою, управління якої спрямовано насамперед на вирішення проблем оптимального використання земельних, трудових і матеріально-технічних ресурсів з метою підвищення ефективності виробництва [1, с. 28]. Для визначення потенціалу підприємства слід зупинитися на теоретичних підходах до визначення категорії ресурсного потенціалу в дослідженнях вітчизняних і зарубіжних вчених-економістів. Сьогодні існує безліч визначень і трактувань понять «потенціал», «ресурси», «ресурсний потенціал».

Розглянемо значення терміна «потенціал», що характеризує якусь можливість, здатність, приховані реалізовані резерви. Відомий фахівець у галузі досліджень регіональної економіки Е.Н. Захарова визначає потенціал як межу людських знань, внутрішніх, прихованих можливостей результативного використання досліджуваного об'єкта, які можуть бути кількісно оцінені і реалізовані за ідеальних умов практичної діяльності [3, с. 128]. У наукових роботах наведені й інші визначення того, що таке потенціал. На думку Ю.О. Капітанець, потенціал підприємства –

це сукупність його можливостей із випуску продукції (надання послуг) [4]. І.І. Вініченко трактує потенціал як сукупність наявних факторів виробництва, інтелекту, виробничих резервів і можливостей, які здатні забезпечити випуск високоякісних товарів, необхідних для задоволення всебічних запитів різних категорій населення країни [2, с. 35]. Іншої думки дотримується Р. Отман та Н. Шиан, які вважають, що потенціал – це не тільки кількість ресурсів, але й можливість розвитку системи в заданому напрямі [5, с. 170]. Згідно з визначенням, наведеним В.І. Павловим та С.О. Лукіним, потенціал – це джерела, можливості, засоби, запаси, які можуть бути використані для вирішення будь-якого завдання, досягнення певної мети; можливості окремої особи, суспільства, держави в певній галузі [7, с. 57].

Таке різностороннє трактування сутності терміна дає змогу застосувати його до різних галузей науки і діяльності людини. Це тлумачення включає в себе два аспекти: наявність ресурсів і цільову спрямованість їх використання.

Стосовно поняття «ресурси», то це можливості, грошові кошти, цінності, запаси [11, с. 16]. Традиційно ресурсами вважається певна сукупність можливостей тієї чи іншої території, які можуть бути використані в господарській діяльності суб'єктів [12, с. 457]. З економічного погляду, до ресурсів належить сукупність окремих елементів, які прямо або опосередковано беруть участь у процесі виробництва або надання послуг. Отже, ресурси в процесі використання приймають форму факторів виробництва. Відомі економісти [8; 12; 13] вважають, що ресурси – це земля, праця, капітал і підприємницька здатність. Під ресурсами розуміється сукупність засобів, запасів, джерел та предметів праці, наявних у підприємства, які можуть бути мобілізованими і приведеними в дію, а також використаними для досягнення його цілей [8, с. 30]. Сукупність ресурсів – це матеріально-технічна база (довгострокові ресурси, зумовлені сутністю технологічного процесу), оборотні активи (активи, що забезпечують виконання технологічного процесу), трудові ресурси та фінансові ресурси [9, с. 160].

Таким чином, слід відрізнити поняття «ресурси» та «потенціал» одне від одного. Основна відмінність полягає в тому, що ресурси існують незалежно від суб'єктів діяльності, а потенціал окремого підприємства, навпаки, невіддільний від суб'єкта діяльності. Збільшення обсягу діяльності підприємства залежить від накопичених ресурсів (основний, оборотний капітал, трудові ресурси). Для оцінки ефективності їх використання доцільно застосовувати економічну категорію «ресурсний потенціал». Термін «ресурсний потенціал» у наукових дослідженнях використовується в основному щодо областей, великих економічних районів та країни загалом. Але, оскільки одними з головних складників ресурсного потенціалу цих суб'єктів є підприємства, які забезпечують виробництво товарів і послуг, застосуємо цей термін щодо підприємства. Слід зазначити, що важливим складником ресурсного потенціалу будь-якого підприємства, в тому числі і сільськогосподарського, є його майно, а саме основні та оборотні фонди, оскільки обсяг фінансових ресурсів зумовлює можливість для організації функціонувати в майбутньому.

Ресурсний потенціал – це не тільки ресурси, а і вкладена в них можливість цілеспрямованого розвитку підприємства. Реалізація можливостей ресурсного потенціалу виражається в результатах діяльності організації. Оскільки кількість ресурсів обмежена й одні і ті самі ресурси можуть використовуватися по-різному, необхідне ефективне управління ними. Всі ресурси підприємства перебувають у взаємозв'язку і взаємозалежності, і збалансоване оптимальне співвідношення між ними відкри-

ває можливості для створення господарської системи, що відрізняється максимальною продуктивністю. Стійкість і стабільність економіки, її галузей, комплексів і окремих підприємств, у тому числі і сільськогосподарських, може бути досягнута тільки за комплексного використання факторів виробництва – ресурсів, наявність і поєднання яких відіграють визначальну роль у формуванні рівня економічного розвитку. Таким чином, ефективність роботи підприємств залежить від урахування впливу головних чинників сільськогосподарського виробництва – праці, землі і капіталу – за прагнення до збалансованості у використанні ресурсного потенціалу.

У результаті проведеного дослідження різних наукових поглядів [11; 12; 13] можна дійти висновку, що під ресурсним потенціалом сільськогосподарських підприємств, на наш погляд, слід розуміти сукупність наявних факторів виробництва, що включають у себе природні, техногенні, трудові і фінансові ресурси. Відповідно до цього управління ресурсним потенціалом передбачає системний підхід до кожного з перерахованих вище факторів. У зв'язку з цим необхідно дослідити питання оцінки ресурсного потенціалу сільськогосподарських підприємств, оптимального поєднання його елементів та їх раціонального використання стосовно умов, що склалися в аграрній сфері.

Основою сучасного процесу управління в аграрному секторі повинні бути вироблення і прийняття рішень на принципах передбачення, запобігання і творення згідно із системними і ситуаційними підходами. При цьому слід використовувати евристичні методи, розробки сценаріїв майбутніх ситуацій, експертних оцінок, а також методів стохастичного програмування та імітаційного моделювання, сучасних інформаційних систем і технологій різного рівня і типу. В умовах переходу до ринку та відповідно до його законів зростають роль і ціна прийняття рішень у господарській діяльності. У нових умовах ускладнюється управлінська робота, що вимагає обліку великої кількості факторів і господарських зв'язків. Планування і прогнозування стають найважливішими функціями, що забезпечують виживання і розвиток підприємств в умовах ринку [2–4; 6; 12; 13].

Для дослідження фінансово-господарської діяльності підприємств, оцінки та вибору шляхів для підвищення ефективності функціонування господарюючих суб'єктів використовуються сучасні комп'ютерні аналітичні технології, які становлять основу для прийняття науково обґрунтованих управлінських рішень. Застосування формальних (математичних) методів для вивчення економічних процесів вимагає насамперед точного математичного відображення економічного процесу, для чого і будується економіко-математична модель, яка адекватно описує той чи інший функціональний (математичний) взаємозв'язок між економічними показниками (параметрами).

Сутність і зміст економіко-математичного моделювання в управлінні виробництвом полягає в тому, що цей метод дає можливість знайти кількісне вираження взаємозв'язків між результативним показником (фактором) і показниками, що впливають на них (аргументами). При цьому будь-які економічні процеси мають не тільки кількісний результат, а й якісну визначеність – взаємозв'язок між ними характеризується напрямом і величиною зміни. Такого роду зміни можна виміряти, застосовуючи економіко-математичні методи аналізу.

Серед найбільш часто використовуваних способів і прийомів економічного аналізу можна виокремити такі, як відносні і середні величини; порівняння, виявлення подібності (аналогії); угруповання; індексний метод; метод ланцюгових підстановок; балансова ув'язка; гра-

фічний метод; метод лінійного, динамічного і опуклого програмування; метод кореляційного і регресійного аналізу; мережеві графіки; математичні теорії ігор і масового обслуговування; матричні методи аналізу; методи штучного інтелекту; узагальнення даних за допомогою факторного та кластерного аналізу; розпізнавання за допомогою дискримінантного аналізу, а також множинна сукупність прийомів, яка максимально відповідає умовам та специфіці поставлених завдань дослідження.

Також теоретично існують, але рідше застосовуються в практиці економічного аналізу такі методи, як імітація; навчання; розпізнавання образів; методи математичної теорії планування екстремальних експериментів; методи повного та дробового факторного експериментів; методи відсіюючих експериментів; евристичні методи; градієнтні методи; методи адаптаційної оптимізації та адаптаційного контролю. Аналіз проводиться за допомогою різного типу моделей, що дають змогу структурувати й ідентифікувати взаємозв'язок між основними показниками. Можна виділити три основні типи моделей: описові; предикативні; нормативні. Описові моделі – це моделі, відомі також як моделі описового характеру. Вони є основними для оцінки фінансового стану підприємства. Предикативні моделі – це моделі передбачуваного характеру, вони використовуються для прогнозування доходів підприємства і його майбутнього фінансового стану. Найбільш поширеними з них є розрахунок точки критичного обсягу продажу, побудова прогнозних фінансових звітів, моделі динамічного аналізу, моделі ситуаційного аналізу, авторегресійні моделі. Нормативні моделі дають змогу порівняти фактичні результати діяльності підприємства з очікуваними, розрахованими за бюджетом. Ці моделі використовуються в основному у внутрішньому фінансовому аналізі. Вони зводяться до встановлення нормативів за кожною статтею витрат за технологічними процесами, видами виробів, центрами відповідальності та до аналізу відхилень фактичних даних від цих нормативів. Аналіз значною мірою базується на застосуванні системи жорстко детермінованих факторних моделей.

Зараз вже не потребує доказів необхідність застосування в аграрній сфері сучасних методів економіко-математичного моделювання. За планового ведення господарювання економіко-математичне моделювання зводилося до оптимізаційних завдань математичного програмування, чого за сучасних умов недостатньо. Сьогодні існує велика кількість економіко-математичних методів і моделей для оцінки фінансово-економічного стану сільськогосподарських підприємств.

Сучасні економісти пропонують використовувати різні методики, які, на їх думку, дають об'єктивні висновки про фінансово-економічний стан підприємств сільськогосподарського сектору. У працях [4; 7; 9] визначена оцінка фінансового стану сільськогосподарських організацій на основі аналізу та зважування річної динаміки різних частин балансу. Наводиться методика угруповання сільськогосподарських підприємств за допомогою зведеного «індексу фінансового благополуччя», яка застосовується для фінансового аналізу та класифікації сільськогосподарських підприємств. Перевага цієї методики полягає в тому, що класифікація господарств за індексом фінансового благополуччя дозволяє виділити основні групи та проаналізувати виявлені тенденції всередині кожної з них.

За умов ринкової економіки, яка характеризується динамікою зміни ситуації, гострою конкуренцією, на перший план виходять проблеми, пов'язані з дослідженням фінансової стійкості, рентабельності, ліквідності, платоспроможності та прибутковості. Від того, наскільки ефективно

і доцільно здійснюється процес управління з погляду забезпечення стійкості фінансового стану, ліквідності та платоспроможності підприємства, прибутковості його діяльності, багато в чому залежить не тільки фінансове благополуччя окремого сільськогосподарського товаровиробника, але й стабільність функціонування регіону, галузі загалом.

Існують різні методики і підходи, але в основному вони побудовані на аналітичних розрахунках фінансово-економічних показників з урахуванням нормативних значень і не враховують взаємозв'язку явищ виробничо-економічних процесів. Відсутність ефективних нормативних характеристик відповідних показників стосовно підприємств різних галузей ускладнює об'єктивну оцінку їх фінансового стану. Все це говорить про необхідність прийняття єдиної методики обчислення фінансової стійкості і відкритого розміщення їх в інформаційних системах.

Економіко-математичні моделі традиційно розглядалися як важливий елемент управління в розвитку АПК. Останнім часом накопичено значний теоретичний доробок з економіко-математичного моделювання. Однак на практиці він багато в чому виявився незатребуваним, зважаючи на певні недоліки, що існували в інформаційних і комунікаційних технологіях, а також і в самій економічній системі. Сьогодні інтерес до методів економіко-математичного моделювання економічних об'єктів агропромислового комплексу і його процесів різко зростає. Їх спільне використання з сучасними інформаційними технологіями дає змогу кількісно обґрунтувати вибір управлінських рішень. Для системного аналізу різних економічних механізмів потрібен новий клас моделей функціонування підприємств аграрної сфери, що враховують інтереси та поведінкові особливості різних учасників ринку. Поряд із досить традиційними та відносно освоєними підходами великого значення набувають математичні моделі, пов'язані зі специфікою економічних об'єктів. Комплексне використання таких моделей дасть змогу виробити стратегії сталого розвитку сільськогосподарських товаровиробників.

Економіка та її територіально-галузеві комплекси – у нашому прикладі сільське господарство регіону – розглядаються як підсистема ресурсів. У найширшому сенсі ресурси в економіці – це запаси і реальні потоки всіх видів використовуваних у виробництві технологічних факторів, до яких належать основні та оборотні виробничі фонди, трудові і природні ресурси. Коли в поняття ресурсів включають їх потенційні запаси, виникає категорія ресурсного потенціалу. Гроші як загальний еквівалент вартості товарів отримують характер узагальненого ресурсу. Технологічна взаємозамінність ресурсів і варіантність технологічних способів під час виробництва заданого кінцевого продукту є основою для формування безлічі допустимих варіантів планів. Кожен такий варіант визначає відповідну структуру виробничих зв'язків між окремими підприємствами або більшими блоками економіки.

Основоположник теорії математичного моделювання оптимального використання ресурсів Л.В. Канторович у роботі «Математичні методи організації і планування виробництва» [10] сформулював принципово новий клас екстремальних моделей з обмеженнями і розробив ефективний метод їх вирішення. В одному з додатків на основі геометричної інтерпретації таких завдань доведено існування допустимої величини множників, названих згодом об'єктивно зумовленими оцінками, що відіграли вагомую роль в економіко-математичному моделюванні. Так було відкрито новий розділ прикладної математики, який отримав згодом назву «лінійне програмування», та забезпечено всесвітньо визнаний пріоритет вітчизняної економічної науки в цій галузі. Відкриття лінійного програмування

заклало фундамент теорії оптимального планування економіки. За Канторовичем, математична модель оптимального планування виробництва та використання ресурсного потенціалу виглядає таким чином: на виробництві беруть участь N різних виробничих факторів (показників) – робоча сила, сировина, матеріали, обладнання, кінцеві та проміжні продукти та ін. Виробництво використовує X технологічних способів виробництва, причому для кожного з них задані обсяги вироблених показників, розраховані на реалізацію цього способу з одиничною ефективністю, тобто задано вектор:

$$a_n = (a_{k1}, a_{k2}, \dots, a_{kn}), k = 1, 2, \dots, S, \quad (1)$$

у якому кожен з компонентів a_{k1} вказує обсяг виробництва відповідного (i -го) показника, якщо він позитивний, та обсяг його витрачання, якщо він негативний (у способі k). Вибір плану означає вказівку інтенсивності використання різних технологічних способів, тобто план визначається вектором $x = (x_1, x_2, \dots, x_S)$ з невід'ємними компонентами [8]. Зазвичай на кількість випущених та витрачених показників накладаються обмеження: зробити потрібно не менше, ніж потрібно, а витратиться не більше, ніж ϵ . Такі обмеження записуються у вигляді:

$$\sum_{i=1}^S a_{ik} x_k > b_i; k = 1, 2, \dots, N, \quad (2)$$

$k = 1$. Якщо $i > 0$, то нерівність означає, що ϵ потреба в показникові розміром i ; якщо $i < 0$, то нерівність означає, що ϵ ресурс показників у розмірі $-i = |i|$. Далі передбачається використання кожного способу, пов'язаного з витратою одного з перерахованих показників або особливо виділеного показника в кількості X_k при одиничній інтенсивності способу k . Як цільова функція беруться сумарні витрати цього показника в плані:

$$f(x) = \sum_{k=1}^S n_k x_k \quad (3)$$

Таким чином, загальна задача лінійного програмування може бути представлена в математичній формі. Для заданих чисел a_{ik} , n_k , та b_i необхідно знайти:

$$\min \sum_{k=1}^S c_k x_k, \quad (4)$$

за таких умов:

$$x_k > 0, k = 1, 2, \dots, S \quad (5)$$

$$\sum_{k=1}^S a_{ik} x_k > b_i; k = 1, 2, \dots, N, \quad (6)$$

План, що задовольняє умови b (5) і (6), є допустимим. Крім того, якщо в ньому досягається мінімум цільової функції, то цей план оптимальний. Завдання лінійного програмування двояке, тобто якщо пряма задача має рішення (вектор вектором $x = (x_1, x_2, \dots, x_k)$), то існує і має рішення обернена задача, що заснована на транспортуванні матриці прямої задачі. Рішенням зворотної задачі є вектор $y = (y_1, y_2, \dots, y_n)$, компоненти якого можна розглядати як об'єктивно зумовлені оцінки ресурсів, тобто оцінки, що показують цінність ресурсу і те, наскільки повно він використовується.

Висновки. Таким чином, проведене теоретичне дослідження дає змогу дійти загального висновку про те, що для оптимізації використання ресурсного потенціалу сільськогосподарського виробництва доцільно використовувати спеціально розроблені моделі лінійного програмування, в рішеннях яких знаходять діалектичну єдність оптимальні варіанти планів виробництва та використання ресурсного потенціалу.

За умов фінансової кризи аграрні підприємства змушені працювати в умовах жорсткої конкуренції на досить насиченому ринку сільськогосподарської продукції. Всі зміни в зовнішньому середовищі вимагають від керівни-

ків сільськогосподарських підприємств швидкого реагування та прийняття ефективних управлінських рішень для підтримки ресурсного забезпечення конкурентоспроможності. Оперативна адаптація сільськогосподарських підприємств до змін у зовнішньому середовищі, перехід до альтернативних варіантів управління системою ресурсного потенціалу, розвитку і функціонування механізмів їх реалізації має спиратися на інформацію, яка має бути отримана за допомогою ефективної системи оператив-

ного обліку та контролю розвитку системи ресурсного потенціалу, що дає змогу своєчасно оцінити можливості розвитку підприємства загалом, застосування внутрішніх ресурсів, залучення зовнішніх, потенційних і стратегічних ресурсів. Це дасть можливість своєчасно виявляти небажані відхилення, ліквідувати їх та сприятиме ефективному функціонуванню системи управління ресурсним потенціалом сільськогосподарських підприємств, спрямованого на збільшення доходів аграрного підприємства.

Список використаних джерел:

1. Вишневецька О.М. Формування та оцінювання ресурсного потенціалу сільськогосподарських підприємств / О.М. Вишневецька // Вісник ХНАУ. – 2007. – № 3. – С. 27–32.
2. Вініченко І.І. Ефективність використання ресурсного потенціалу сільськогосподарських підприємств / І.І. Вініченко, Ю.О. Сорока // Інвестиції: практика та досвід № 22. – 2015 – С. 34–37.
3. Захарова Е.Н. Управление ресурсным потенциалом аграрного предприятия на основе системного подхода / Е.Н. Захарова, Р.К. Бельмехов // Экономика устойчивого развития. 2013. – № 13. – С. 127–134.
4. Капітанець Ю.О. Ефективність використання ресурсів аграрного виробництва [Електронний ресурс] / Ю.О. Капітанець // Сталий розвиток економіки Всеукраїнський науково-виробничий журнал.
5. Отман Р. Конфигурация создания ценности и управление ресурсами / Р. Отман, Н. Шиан // Стратегический менеджмент. 2011. – № 3. – С. 169–176.
6. Осауленко О.Г. Сталий соціально-економічний розвиток: моделювання та управління / О.Г. Осауленко. – К., 2014. – 176 с.
7. Павлов В.І. Економічний потенціал регіону: діагностика і реалізація : монографія / В.І. Павлов, С.О. Лукін. – Луцьк: Надстир'я. – 160 с.
8. Трегобчук В. Відтворення та ефективне використання ресурсного потенціалу АПК (теоретичні та практичні аспекти) / В. Трегобчук, А. Юзефович, Д. Крисанов, О. Попова, В. Прадун, Н. Скурська – К.: Інститут економіки НАН України. 2013. – 259 с.
9. Collis D.J. Research Note: How Valuable are Organizational Capabilities? // Strategic Management Journal. 2014. №8. P. 148.
10. Kantorovich L.V. Mathematical-Economic Articles / L.V. Kantorovich. – Novosibirsk: Nauka, 2011. – 760 p. – (Selected Works). [Online], available at: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/sre/2011_7/59.pdf.
11. Teece D., Pisano G., Shuen A. Dynamic capabilities and strategic management // Strategic Management Journal. 2017. №18. P. 15–30.
12. Sirmon D.G., Gove S., Hitt M.A. Resource management in dyadic competitive rivalry: the effects of resource bundling and deployment // Academy of Management Journal. 2016. Vol. 5. P. 927.
13. Sirmon D.G., Hitt M.A. Managing resources: linking unique resources, management and wealth creation in family firms // Entrepreneurship Theory and Practice. 2013. Vol. 4. P. 344.

Анотация. В статье проведен теоретико-практический анализ некоторых аспектов управления социально-экономической эффективности использования ресурсного потенциала сельскохозяйственных предприятий. Установлено, что для оптимизации системы управления социально-экономической эффективности ресурсного потенциала сельскохозяйственного производства целесообразно использовать специально разработанные модели линейного программирования, в решениях которых находят диалектическое единство оптимальные варианты планов производства и использования ресурсного потенциала.

Ключевые слова: управление, ресурс, потенциал, социально-экономическая эффективность, сельское хозяйство, предприятие.

Summary. In the article to conducted theoretical and practical analysis of the aspects of management social and economic efficiency use potential of resource to the agricultural enterprises. It is established, that for optimization management system of social economic efficiency of resource potential of agricultural production it is expedient using specially designed models linear programming, in whose decisions find a dialectical unity optimal production plans and use of resource potential.

Key words: management, resource, potential, social and economic efficiency, agriculture, enterprise.